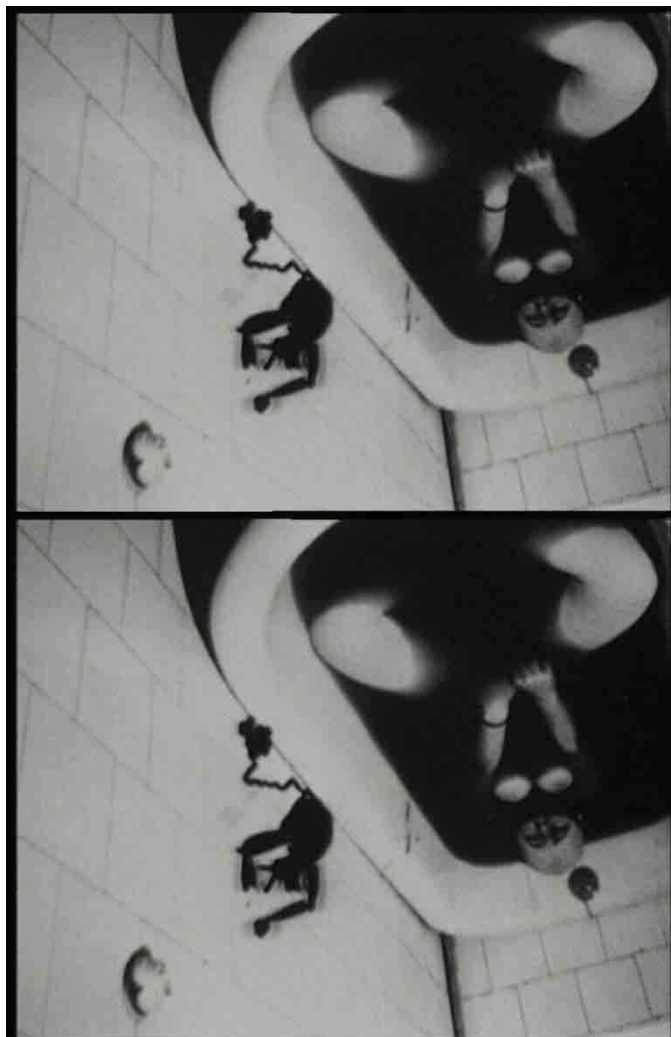

Cossos de llum

CINEMA INVISIBLE

* XCENTRIC *

Cossos de llum

Sessió on la dona és la protagonista, davant i darrera la càmera, aportada per una visió de cinc filmmakers de nova generació: Mara Mattuschka (Àustria), Carole Arcega (França), Jennifer Todd Reeves (Estats Units), Naomi Uman (Estats Units) i Laida Lertxundi (Espanya). Els treballs aquí presentats tenen en comú l'acurat treball de la imatge, i juguen amb el gra, les sobreimpressions, el positiu i negatiu de la pel·lícula, etc. La superfície física de l'emulsió es fusiona, es barreja i es confon amb el cos inscrit als fotogrames, ja sigui en el context performàtic, autorretrat, imatge apropiada, etc.

Parasympathica, Mara Mattuschka. Àustria, 1986, 4 min, 16 mm.

Farce Sensationelle!, Laida Lertxundi. Espanya, 2004., 3 min, 16 mm.

Kugelkopf, Mara Mattuschka. Àustria, 1985, 6 min, 16 mm.

Macula, Carole Arcega. França, 2004, 15 min, vídeo.

Der untergang der Titanic, Mara Mattuschka. Àustria, 1985, 4 min, 16 mm.

Removed, Naomi Uman. EUA, 1999, 6 min, 16 mm.

Danke, es hat mich sehr gefreut, Mara Mattuschka. Àustria, 1987, 2 min, 16 mm.

Chronic, Jennifer Reeves. EUA, 1996, 37 min, 16 mm.

Parasympathica, per Mara Mattuschka

Vaig trobar en una revista espanyola una llista de característiques considerades com a negatives o positives segons l'Església Catòlica. Amb només dues excepcions, les característiques positives representaven actituds passives. Jo les represento de la mateixa manera a la pel·lícula. Fent servir l'animació, deixo que els fluids que són estimulats pel sistema nerviós simpàtic i parasimpàtic, flueixin sobre el cos: llàgrimes, suor, esperma, secrecions vaginals.

Danke, es hat mich sehr gefreut, Mara Mattuschka

Farce Sensationelle!

La fragilitat de la imatge: Laida Lertxundi, Oliver Laxe
Aquests dos autors que treballen fora de les nostres fronteres ens envien obres que recorden la paradoxa de l'essència de la pròpia imatge, d'allà on habita la fragilitat i la força, com ja va fer Alberto Giacometti amb les seves escultures. En aquest cas, parlant de referents cinematogràfics estarien més a prop de Nathaniel Dorsky, que construeix una filmografia molt coherent i sòlida, a partir d'imatges identificables de la vida real, intercalades amb altres que són més efímeres, sublimes i abstractes.
De Laida Lertxundi (Bilbao, 1981), afincada a Los Angeles, destaca la seva excepcional Farce Sensationelle! (2004, 3', b/n, 16mm). Autorretrat realitzat a partir del reflex davant d'un mirall que ens recorda l'inici de Travelling de Rivera, però molt més treballat a nivell estètic. Lertxundi va realitzar manipulacions amb la pròpia càmera a temps real, i aquestes modifiquen el quadre (zoom) de la imatge, així com la llum (diafragma). El resultat es quasi místic, sense ser un retrat complet ja que l'autora que es filma a si mateixa utilitza la càmera per a caçar aquests instants de la seva presència i gestos, mentre que ara utilitza aquesta com a escut per ocultar-se. Tres minuts màgics, realitzats a mode de screen test com feia Warhol, però aquesta vegada la persona filmada no es troba davant la càmera sinó al darrere, perquè per una vegada sigui també la càmera protagonista. Resulta fascinant per la seva senzillesa i atracció cap a aquests lleugers moviments de canell que varien la llum, anant d'una imatge totalment cremada (sobreexposada) a la completa obscuritat (fade out) seguint tot el seu procés mecànic. El so que acompanya l'obra és encertat, ajudant a crear aquesta atraient estranyesa.

Antoni Pinet, Panoràmica sintètica/parcial del Cine Experimento en España. Intermitencias desde la década de 1960 hasta la última generación

Kugelkopf, per Mara Mattuschka

La pel·lícula sencera s'inspira en el capçal de la màquina d'escriure -per això també el subtítol "Oda a IBM". La música del començament és de "Carmen". Les castanyoles són el soroll i el ritme de la màquina d'escriure. En aquesta s'ha enganxat un rotlle de paper higiènic, les capes del qual es trenquen, com a símbol de les repeticions mecàniques de la rutina. Llavors Mimi Minus es talla el cabell. El seu cap embenat es transforma en capçal, la seva sang en tinta. Quan les benes es desprenen, comença a escriure amb la boca, el nas, les orelles, les dents i la llengua, fins que la pantalla sencera queda coberta.

Es hat mich sehr gefreut (It was a pleasure, 1987) consta de catorze escenes. Oposada al fons d'un paisatge indistint, Mimi Minus, en primer pla, s'estira en una gran tovallola, es llepa els dits, obre les cames, mou la mà cap al seu pèl púbic i comença a masturbar-se. En set ràpides seqüències, la càmera se'n va. Mimi Minus s'encongeix fins a ser només un punt, i finalment desapareix en el fort contrast de la pel·lícula, mentre el crit del seu orgasme ressona a l'entrada d'un aparell de so electrònic. A la seqüència final, es torna a mostrar el seu cap, ella està exhausta, i el seu maquillatge s'ha corregut. Una veu en off diu, fora de la pantalla, "Thank you. It was a pleasure". Aquestes paraules es mostren en un insert de text, i les lletres s'escolen una a una.

Sixpack Film, Austrian Avantgarde Cinema, 1955-1993, Wien 1994

Chronic

Al 1995-96 Jennifer Reeves aconsegueix reconeixement com a jove cineasta amb talent (va néixer al 1971) per dos pel·lícules: The Girl's Nervy (1995), una contribució a la tradició de pintar directament en una tira de pel·lícula (Len Lye, Harry Smith, Stan Brakhage i Carolee Schneemann són alguns dels directors que més han contribuït en aquesta tradició), i el seu primer llarg, Chronic (1996), una narració de trenta-vuit minuts sobre una problemàtica adolescent, basat en les pròpies experiències de Reeves. El que semblava particularment aconseguit sobre Chronic és la seva efectiva combinació d'experimentació formal i una convincent narrativa. La seva protagonista, una adolescent rural d'Ohio anomenada Gretchen (interpretada per la pròpia Reeves) és violada per una banda a una festa d'una fraternitat universitària, experiència que exacerba la seva tendència d'automutilar-se tallant la seva pell amb navalles d'afaitar. Quan Gretchen ingressa en un sanatori, on s'està durant dos anys, esdevé part d'una petita comunitat i aconsegueix un gran grau de control sobre el seu comportament obsessiu. Poc després de sortir del centre, Gretchen es trasllada a Nova York i comença una nova vida, tot i que quan sap que un dels seus amics del sanatori s'ha suïcidat, el narrador (també la pròpia Reeves) ens diu, "Gretchen no va poder suportar la notícia", i la veiem en una banyera, i possiblement recaigui en l'auto-mutilació i fins i tot es podria suïcidat.

Tot i que en el millor dels casos el final de Chronic és ambigu, els espectadors no haurien d'assumir després del visionat que els intents de Gretchen per recuperar-se han estat un fracàs. La

Macula

Una màcula es popularment coneguda com la taca groguenca situada al costat del centre de la retina, just on la percepció visual és més precisa. Un cos fotosensible ascendeix de l'ombra fins a cremar-se a la llum. La pell (peau, pellis, pellicula) emulsió sensible a aquest món, passa per diferents etapes plàstiques fins a la seva fusió final amb la pel·lícula. Expulsada, fregada, desmuntada, pintada, encugada, és empesa a la saturació per tal d'acomplir amb la seva última mutació cinematogràfica. El cos canvia, pren una nova forma intrínseca a la matèria filmica. La història de la mutació on ningú pot imaginar-se qui es transforma en què, va esdevenir l'artista material filmic, la pellis, la peculla? O és aquesta un altre aspecte dels éssers fotosensibles o una membrana filmica amb vida?

Der untergang der Titanic, per Peter Tscherkassky

Titania, una adolescent maldestra, seu a la banyera, sobre el desguàs, l'entrada a un món brut, ple de porqueries, ple de bitxos i obstacles, que la connecta a tots els forats negres del món. Els elements d'aquest món que volten com Fantasma a les banyeres dels voltants, mentre Mimi Minus rumia sobre la impossibilitat de l'amor.

Removed

Utilitzant una pel·lícula pornogràfica dels anys setanta, esmalt d'ungles i lleixiu, Naomi Uman ha creat una nova pornografia on la dona hi és present com un forat: un espai buit animat.

Danke, es hat mich sehr gefreut

I el nostre vell Emperador digué: "Gràcies, ha estat molt agradable, fou un plaer!" (M.M.)
Quasi totes les seves pel·lícules tracten de l'escriptura i el llenguatge, que en el cas de Mattuschka, significa atacar els sistemes simbòlics del llenguatge. Això es fa sovint de manera críptica, o com a mínim no necessàriament tan obvia com la manera en la qual Mattuschka acostuma a implicar el cos humà, és a dir, el seu propi cos en el personatge de Mimi Minus, la sensualitat del qual és la màxima expressió de l'antítesi cap a la naturalesa abstracta del llenguatge. A les seves pel·lícules, són pocs els plans que no l'inclouen, i en aquests, les imatges solen fer referència a la fisicalitat mateixa.

Danke, es hat mich sehr gefreut.
Mara Mattuschka

presentació que fa Reeves de la història de Gretchen implica una subtil estratègia narrativa que recontextualitza implícitament els fets que es dramatitzen. Al principi de Chronic el narrador sembla ser un dels germans de Gretchen o un amic proper ("Vàrem créixer al camp d'Ohio"), però a mida que la història es desenvolupa, és obvi que aquest narrador no és ni un amic ni un membre de la família, tot i que ella s'identifiqui amb la primera persona: una germana o una amiga no podria saber tot el que sap aquest narrador. La perspectiva narrativa de Chronic recorda a bastants contes d'Ernest Hemingway que tracten sobre el procés de recuperació de les ferides físiques i mentals- especialment "Now I lay me" i "The Gambler, the Nun and the Radio"- on el narrador es revela subtilment com el protagonista durant la seva recuperació. Mentre que els detalls de la vida de Gretchen són diferents dels de les pròpies experiències de Reeves, la cineasta deixa clar que Gretchen és una versió de si mateixa (no només interpreta a Gretchen i narra la seva història, les pel·lícules familiars i fotografies de la infància també són de Reeves). Podem llegir l'objectiu final formal de Chronic -tant el fet general que la pel·lícula fou completada, com les seves característiques específiques: el muntatge impressionant i l'original composició, les textures sensuales, el profund tractament de la narració, tant narrada com filmada- com una evidència implícita de que mentre "Gretchen" pot continuar lluitant amb els seus dimonis personals, ella aprendrà a fer servir les seves lluites com a font d'alimentació de la seva creativitat.

Scott Mac Donald, University of California Press. A Critical Cinema 5. Interviews with Independent Filmmakers, University of California Press. California, 2006; pp. 333 - 334.

Programador: Antoni Pinet

Chronic, Jennifer Reeves

